

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

YILMAZ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 36607/06)

KARAR

STRAZBURG

4 Haziran 2019

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Yılmaz / Türkiye davasında,*Başkan,*

Robert Spano,

Hâkimler,

Işıl Karakaş,

Julia Laffranque,

Egidijus Kūris,

Marko Bošnjak,

Arnfinn Bårdsen,

Darian Pavli,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 14 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Abdullah Yılmaz'ın ("başvuran") 3 Ağustos 2006 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru (No. 36607/06) bulunmaktadır.

2. Başvuran, Eskişehir Barosuna bağlı Avukat V. Ata tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası (yargılamanın süresi, silahların eşitliği ve çekişmeli yargılama ilkelerine riayet edilmemesi nedeniyle yargılamanın adil olmaması ve içtihat farklılığı) ve Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata saygı hakkı) bağlamındaki şikâyetler, 19 Ocak 2010 tarihinde

Hükümete bildirilmiş ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

4. Başvuran veya Hükümet, esas hakkında herhangi bir görüş sunmamıştır.

OLAY VE OLGULAR

DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran, 1965 doğumlu olup, Eskişehir’de ikamet etmektedir.

6. Başvuran, olayların meydana geldiği dönemde, Din Kültürü öğretmenliği yapmaktaydı ve yurt dışında öğretmenlik görevlerine başvurmaya imkân veren Milli Eğitim Bakanlığı (“Bakanlık”) tarafından düzenlenen bir sınavı başarıyla geçmiştir.

7. Sınavın sona ermesinin ardından, 4 Ağustos 2000 tarihli ve “gizli” olarak belirtilen bir belge düzenlenmiştir. Bu belge, aşağıdaki bölümleri içermekteydi:

“Abdullah Yılmaz

(...)

- Kayseri’de Atatürk’ün büstünü aşağılama eylemleri nedeniyle 19.06.1987 tarihinde gözaltına alınmış [ve] ardından huzuruna çıkarıldığı mahkeme tarafından 22.06.1987 tarihinde serbest [bırakılmıştır].

- Evinde haremlik-selamlık uygulamaktadır;

- Eşi A. Y., günlük hayatında İslami kıyafet kurallarına göre giyinmektedir, ancak görev yaptığı okulda bir peruk takmaktadır (...)” ”

Bu belgede, aşağıdaki ifade de yer almaktadır:

“İstihbarat niteliği taşıyan bu bilgiler, hukuki açıdan delil olarak kullanılamaz. [Bu bilgiler] kullanılmak [istendiğinde] (...), (...) belirtilen olaylar [bu bilgilerin] kaynağı açıklanmaksızın ilgili organ ve kurumlar tarafından belgelendirilmelidir.”

8. Bakanlık Değerlendirme Komisyonu, 21 Ağustos 2000 tarihinde, yurt dışındaki görevlere başvurmaya ilişkin sınavı başarıyla geçen, ancak Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönergesi'nin ("Yönerge") 15. maddesi uyarınca yapılan durumlarına ilişkin incelemenin sonucu nedeniyle bu görevlere başvuramayacak olan on dört öğretmenle ilgili bir liste düzenlemiştir. Başvuranın adı bu listede bulunmaktaydı.

9. Başvuran, 1 Kasım 2000 tarihinde, yetkili idari makamları, sınavda ikinci olmasına rağmen yurt dışında bir göreve gönderilmemesinin nedenini kendisine açıklamaya davet ederek, bu makamlara bilgi talebini sunmuştur. Başvuran, söz konusu sınavda üçüncü olan kişinin daha önce bu türden bir göreve atandığını belirtmiştir.

10. Bakanlık, 17 Kasım 2000 tarihinde, 4 Şubat 2000 tarihli 938 sayılı Genelge'nin (2000/11) ("Genelge") A bölümünün 5. maddesinin hükümleriyle belirlenen ve sınava girecek ve yurt dışında görevlendirilecek adayların yerine getirmeleri gereken kriterler ışığında başvuranın durumuna ilişkin incelemenin ilgilinin atanmasına imkân vermediğini bildirmek için İl Milli Eğitim Müdürlüğüne yazı göndermiştir.

11. Bu bilgi, başvurana iletilmiştir.

12. Başvuran, 5 Ocak 2001 tarihinde, Eskişehir İdare Mahkemesine başvurarak, gerekçe bulunmaksızın atanmanın reddine hükmeden kararın ("ihtilaf konusu karar") yürütmenin durdurulmasına ve iptal edilmesine yönelik dava açmıştır. Başvuran aynı zamanda, maruz kaldığı kanaatine vardığı manevi zarar bağlamında tazminat talep etmiştir. Başvuran, talebini desteklemek amacıyla, özellikle Değerlendirme Komisyonunun herhangi bir somut gerekçeye dayanmayan bir karar verdiğini ve dolayısıyla, Genelge'nin A bölümünün 5. maddesi uyarınca kendisine sunulan ayrıcalıkları keyfi şekilde kullandığını ileri sürmüştür.

13. Bakanlık, 9 Şubat 2001 tarihinde, bir savunma dilekçesi sunmuş ve bu dilekçede, "görevlerin yerine getirilmesinde engel bulunmaması (personel güvenlik soruşturmasının ve arşiv araştırmasının sonuçları dikkate

alınarak Bakanlık Değerlendirme Komisyonu tarafından belirlenecek olan)” hususunun da dâhil olduğu Genelge’nin A Bölümünün 5. maddesinde ve Yönerge’nin 8, 12 ve 15. maddelerinde belirtilen kriterleri ileri sürmüştür. Bakanlık, başvurana ilişkin bilgilerin bu Yönerge’nin 15. maddesi uyarınca oluşturulan bir Komisyon tarafından değerlendirildiğini ve ihtilaf konusu kararı haklı göstermek için kamu yararı ilkesine ve eğitim ve öğretim hizmetlerinin gereklilikleri ve özelliklerine atıfta bulunduğunu eklemiştir.

14. İdare Mahkemesi, 27 Şubat 2001 tarihinde, başvuran tarafından yapılan yürütmenin durdurulması talebini reddetmiştir.

15. Başvuran, 13 Nisan 2001 tarihinde, esas hakkında bir dilekçe sunmuştur ve bu dilekçede, Yönerge’nin 8. maddesinin yalnızca yurt dışı görevine kesin olarak atanan kişiler hakkında güvenlik soruşturması yapma yükümlülüğünü sınırlandırıdığını ve dolayısıyla, bu türden bir soruşturmaya tabi tutulmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuran aynı zamanda, bu durum en küçük bir soruna yol açmaksızın yıllardan beri öğretmen olarak çalıştığını, sınavda ikinci olduğunu ve kendi ifadesine göre, adli sicil kaydının da gösterebileceği üzere, suç teşkil eden herhangi bir davranışta bulunmadığını belirtmiştir. Başvuran, bir anlaşmazlığın ardından, öğrenci olduğu sırada 1987 yılında yakalandığını ve söz konusu dönemde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, başvuran, güvenlik soruşturmasının sonucunun, yalnızca bu gerekçeyle olumsuz olması halinde, bu sonucun hukuka aykırı olacağını ileri sürmüştür. Başvuran, özel hayatını sürdürme şeklinin görevlerini özenle yerine getirmesi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını eklemiştir. Başvuran ayrıca, iddialarını somut bir şekilde destekleme ve hangi ölçüde, özel hayatının görevlerini yerine getirmesini engelleyecek nitelikte görüldüğünü açıklama görevinin söz konusu İdareye ait olduğunu ileri sürmüştür. Başvurana göre, bu durum somut olayda söz konusu olmamıştır.

16. İdare Mahkemesi, 13 Eylül 2001 tarihinde, başvuran tarafından yapılan iptal talebini reddetmiştir. İdare Mahkemesi, bu karara varmak için,

Genelge'nin A bölümünün 5. maddesinin hükümlerini ve Yönerge'nin 2. ve 15. maddelerini göz önünde bulundurmuş ve aşağıdaki gibi görüş sunmuştur:

“(…)

04.02.2000 tarihli Genelge'nin A bölümünün 5. maddesi uyarınca (...), “yurt dışındaki görevlerin yerine getirilmesinde bir engelin bulunmaması hususu (personel güvenlik soruşturmasının ve arşiv araştırmasının sonuçlarına göre) Bakanlık Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilecektir”;

Yönerge'nin 2. maddesi (...) aşağıdaki gibidir: “Bu Yönerge (...), yurt dışında daimi bir şekilde görevlendirilmesi gereken bütün personelin [tabi tutulduğu] güvenlik soruşturmaları ve arşiv araştırmalarına ilişkin ilkeleri ve prosedürleri kapsamaktadır (...)”

“Değerlendirme” başlıklı 15. madde şunu öngörmektedir: “(...) Bir Değerlendirme Komisyonu, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması uyarınca elde edilen bilgilerin olumsuz olması halinde oluşturulmaktadır (...)”

(...).”

İdare Mahkemesi aynı zamanda, başvuranın ihtilaf konusu sınavı başarıyla geçtiğini, bu bağlamda bir adaptasyon seminerine katıldığını, ancak güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının yapılmasının ardından oluşturulan Değerlendirme Komisyonunun ilgilinin yurt dışında bir göreve atanamayacağına karar verdiğini tespit etmiştir. İdare Mahkemesi, bu koşulları, dosyadaki belgeleri, yurt dışı görevlerinin önemini ve bu görevlere uygun gereklilikleri dikkate alarak, ihtilaf konusu kararın İdarenin takdir yetkisi kapsamına girdiği sonucuna varmıştır.

17. Başvuran, 2 Ekim 2001 tarihinde, Danıştay önünde temyiz başvurusunda bulunmuştur.

18. Danıştay, 23 Ocak 2002 tarihinde, İdare Mahkemesinin kararının yürütmenin durdurulması talebini reddetmiştir.

19. Danıştay, 13 Mayıs 2005 tarihinde, ilk derece mahkemesi kararının hukuka ve usule uygun olduğu kanısına vararak, başvuranın temyiz

başvurusunu reddetmiştir. Bu karardan, raportör hâkimin ilk derece mahkemesi kararının onanması yönünde olumlu bir görüş sunduğu anlaşılmaktadır. Danıştay Başsavcısı, ihtilaf konusu atanmama durumunun yalnızca istihbarat birimleri tarafından gerçekleştirilen ve niteliği gereği bir delil unsuru oluşturamayan güvenlik soruşturmasının sonuçlarına dayandığı kanısına varmıştır. Danıştay Başsavcısı, “(...) atfedilen olayların sonucunda 1987 yılında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini” eklemiştir. Danıştay Başsavcısı aynı zamanda, istihbarat niteliği taşıyan bilgilerin dışında, ihtilaf konusu atanmama durumunu haklı gösterecek nitelikte herhangi bir iddianın ileri sürülmediğini belirtmiştir. Danıştay Başsavcısı, kararın hukuka aykırı olduğu, bozulması gerektiği ve başvuranın temyiz başvurusunun kabul edilmesi gerektiği kanısına varmıştır.

20. Başvuran, 5 Temmuz 2005 tarihinde, bu karara ilişkin düzeltme talebinde bulunmuştur. Başvuran, dilekçesinde, ihtilaf konusu idari kararın herhangi bir objektif kritere dayanmadığını ve keyfi olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran, bu unsurların Danıştay Başsavcısı tarafından kendi görüşünde belirtildiğini eklemiştir.

21. Danıştay, 19 Aralık 2005 tarihli kararla, başvuran tarafından yapılan karar düzeltme talebini reddetmiş ve bu karar, 7 Şubat 2006 tarihinde tebliğ edilmiştir. Bu karardan, raportör hâkimin karar düzeltme talebinin reddedilmesi yönünde olumlu bir görüş sunduğu anlaşılmaktadır. Danıştay Başsavcısı, toplanan ve istihbarat niteliği taşıyan bilgilerin başvuranın zararına kullanılmasının, bu bilgilerin belirtilmeyen bir kurum tarafından elde edilmesi ve öte yandan, başka bir istihbaratla veya hukuki açıdan geçerli bir belgeyle doğrulanmaması nedeniyle, hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu kanısına varmıştır. Dolayısıyla, Cumhuriyet Başsavcısı ayrıca, bu tür davalara ilişkin içtihat ışığında, eşitlik ilkesine aykırı olduğu kanısına vararak, ilk derece mahkemesi kararının bozulmasını talep etmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

22. Başvuran, ulusal makamlar önünde görülen yargılamanın süresinin “makul süre” gerekliliğiyle bağdaşmamasından şikâyet etmektedir. Başvuran aynı zamanda, Danıştay raportör hâkiminin ve Danıştay Başsavcısı’nın görüşlerinin bildirilmemesinin silahların eşitliği ve çekişmeli yargılama ilkelerini ihlal ettiğini ileri sürerek, bu bağlamda yargılamanın adil olmamasından şikâyet etmektedir. Son olarak, başvuran, içtihat farklılığından şikâyet etmekte ve bu iddiayı desteklemek için, ataması kendi ifadesine göre güvenlik soruşturmasının sonuçları nedeniyle reddedilen, yurt dışı görevleri için aday öğretmenlerin lehinde karar veren idare mahkemelerinin iki kararını sunmaktadır.

Başvuran, Sözleşme’nin 6. maddesini ileri sürmektedir. Söz konusu maddenin somut olaya ilişkin kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 6 § 1

“Herkes, davasının medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar (...) konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından, hakkaniyete uygun olarak (...) ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

23. Hükümet, herhangi bir görüş belirtmemektedir.

I. Sözleşme’nin 6. Maddesinin Uygulanabilirliği Hakkında

24. Mahkeme, içtihadında (bk., diğer kararlar arasında, *Vilho Eskelinen ve diğerleri/Finlandiya* [BD], No. 63235/00, §§ 40-64, AİHM 2007-II, ve *Emel Boyraz/Türkiye*, No. 61960/08, § 62, 2 Aralık 2014) belirtilen ilkeler ışığında, Sözleşme’nin 6. maddesinin somut olayda uygulanabilir olduğu kanısına varmaktadır.

B. Kabul Edilebilirlik Hakkında*1. Danıştay Raportör Hâkiminin Görüşünün Bildirilmemesine İlişkin Olarak*

25. Mahkeme, *Meral/Türkiye* davası (No. 33446/02, §§ 40-43, 27 Kasım 2007) kapsamında benzer bir sorun hakkında daha önce bir karar verdiğini ve bu bağlamda Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edilmediği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır. Mahkeme, mevcut davaya ilişkin herhangi bir koşulun bu tespitten uzaklaşmasına imkân vermediği kanısına varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

2. Danıştay Cumhuriyet Başsavcısı'nın Görüşünün Tebliğ edilmesine İlişkin Olarak

26. Mahkeme, *Kılıç ve diğerleri/Türkiye* ((k.k.), No. 33162/10, §§ 19-32, 3 Aralık 2013) davasında bu türden bir sorunu daha önce incelediğini hatırlatmaktadır. Bu davada, Mahkeme, başvuruların ihtilaf konusu yargılamaya uygun bir şekilde katılma haklarının kullanılmasında “önemli bir zarara” maruz kalmadıkları kanaatine varmış ve sonuç olarak, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi uyarınca başvuruların şikâyetlerinin kabul edilemez olduğuna karara vermiştir.

27. Somut olayda, Mahkeme, Danıştay Başsavcısı'nın görüşünün başvuranın lehine olduğunu ve başvuranın öte yandan karar düzeltme talebinde bu görüşe atıfta bulunabileceğini kaydetmektedir (yukarıda 19-20. paragraflar). Mahkeme, yukarıda belirtilen *Kılıç ve diğerleri* davasında vardığı sonuçlardan vazgeçmek için özel bir nedenin bulunmadığı kanısındadır.

28. Mahkeme dolayısıyla, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi uyarınca kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

3. İçtihat Farklılığı İddiasına İlişkin Olarak

29. Mahkeme, kendi içtihadı (*Nejdet Şahin ve Perihan Şahin/Türkiye* [BD], No. 13279/05, §§ 49-58 ve 94-95, 20 Ekim 2011), ışığında, hukuki güvenlik ilkesini ihlal edecek nitelikte içtihadi bir belirsizlik durumunun mevcut davada söz konusu olabileceği sonucuna varmak için yeterli bir unsura sahip olmadığı kanısına varmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

4. Yargılamanın Süresine İlişkin Olarak

30. Mahkeme, Hükümetin mevcut davada herhangi bir görüş sunmadığını vurgulamaktadır. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (No. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından Türkiye'de oluşturulan tazminat yoluna ilişkin içtihadı ışığında, Hükümetin bu hukuk yoluna ilişkin bir itiraz ileri sürmemesi nedeniyle, yargılamanın süresi bağlamındaki başvuranın şikâyetinin incelenmesinin sürdürülmesinin uygun olacağı kanaatine varmaktadır (*Sodan/Türkiye*, No. 18650/05, §§ 63-65, 2 Şubat 2016).

31. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

C. Esas Hakkında

32. Somut olayda, Mahkeme, ihtilaf konusu yargılamanın idare mahkemeleri önünde yaklaşık dört yıl on bir ay sürdüğünü, bunun üç yıl yedi ayının ise Danıştayın davanın esası hakkında bir karara varmasından önce Danıştay önünde sürdüğünü kaydetmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, bir yargılamanın “makul” süresinin davanın koşullarına göre ve şu kriterler yardımıyla değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır: Davanın karmaşıklığı, başvuranların davranışı ve yetkili makamların davranışı ile ilgililer için davanın konusu (*Frydlender/Fransa* [BD], No. 30979/96, § 43, AİHM 2000-VII, ve *Rodoplu/Türkiye*, No. 41665/02, § 31, 23 Ocak 2007).

33. Mahkeme, somut olaydaki soruna benzer sorunları ileri süren davaları birçok defa incelemiş ve bu davalarda Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğini tespit etmiştir (yukarıda anılan *Frydlender* kararı, § 46 ve yukarıda anılan *Rodoplu* kararı, § 32).

34. Mahkeme, kendisine sunulan unsurların tamamını inceledikten sonra, söz konusu şikâyetin esası hakkında farklı bir sonuca varması konusunda kendisini ikna edecek nitelikte herhangi bir olgu ya da argüman tespit etmemektedir. Mahkeme, bu konuya ilişkin içtihadını göz önünde bulundurarak, somut olayda, ihtilaf konusu yargılamanın çok uzun sürdüğü ve “makul süre” gerekliliğiyle bağdaşmadığı kanısına varmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

35. Başvuran, özel hayatına saygı hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmektedir. Başvuran, yerel makamları, - kendisini ve ailesini - gereksiz olarak güvenlik soruşturmasına tabi tutmakla ve bu soruşturmanın sonunda

elde edilen, özel hayatına ilişkin bilgilere dayanarak, başarılı olduğu sınavın kendisine başvurma imkânı vermesi gereken görevlerden birine atanmasını reddetmelerinden şikâyet etmektedir.

Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 8. maddesini ileri sürmektedir, söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özel hayatına ve aile hayatına (...) saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Sözleşme'nin 8. Maddesinin Uygulanabilirliği Hakkında

36. Mahkeme öncelikle, mevcut davanın bir kişi ile Devlet arasında yaşanan mesleki bir anlaşmazlıkla ilgili olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme ardından, mesleki görevlerin yerine getirilmesine ilişkin şikâyetler hakkında, Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında, “özel hayat” kavramının uygulanabilir olup olmadığı hususunu ortaya koyan davalarla daha önce kendisine birçok defa başvurulduğunu hatırlatmaktadır.

37. Mahkeme, *Denisov/Ukrayna* ([BD], No. 76639/11, 25 Eylül 2018) kararında, daha önce bir karara varmış olduğu mesleki anlaşmazlıklara ilişkin davalar hakkında kısa bir süre önce evrimsel bir tipoloji hazırlamıştır. Mahkeme, bu anlaşmazlıkların niteliği gereği, “özel hayat” kavramının uygulama alanından çıkarılmadığını kabul ederek, bu türden bağlamlarda, Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanabilirliğini esas alan kriterler hakkında bir karar vermiştir. Mahkeme böylelikle, genel olarak, özel hayat bakımından, iki ayrı şekilde; gerek ihtilaf konusu tedbire neden olan gerekçeler (Mahkemenin gerekçelere dayalı yaklaşımı kabul ettiği durum), gerekse söz konusu tedbirin özel hayat üzerindeki sonuçları nedeniyle

(Mahkemenin sonuçlara dayalı yaklaşımı kabul ettiği durum) bir sorunun ortaya çıkabileceğini tespit etmiştir (*ibidem*, § 115).

38. Mahkeme, mevcut davayı böylelikle belirtilen yaklaşımlar ışığında inceleyecektir. Dolayısıyla, Mahkemenin, başvuranın atanmamasına neden olan gerekçeler veya atanmamasının başvuranın özel hayatı üzerindeki sonuçları nedeniyle, somut olayda özel hayata ilişkin bir sorunun hangi şekilde ortaya çıkabileceğini belirlemesi gerekmektedir.

39. Başvuran, yurt dışına atanmasının kendisinin ve eşinin özel hayatına ilişkin gerekçeler nedeniyle reddedildiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, başvuranın - halen Din Kültürü öğretmeni olan - kendisine yurt dışında görev yapma imkânı vermesi gereken bir sınavı başarıyla geçtiğini hatırlatmak gerekmektedir. Başvuran, bu sınavda başarılı olmasının ardından, aynı zamanda bir adaptasyon seminerine katılmıştır (yukarıda 16. paragraf). Bakanlık Değerlendirme Komisyonu, bununla birlikte, başvuranın kendisine yurt dışına atanma imkânı vermeyen bir durumda bulunduğu kanısına varmıştır. Mahkeme, dosyadaki belgeleri ve özellikle, idare mahkemelerinin kararlarını dikkate alarak, başvuranın atanmasının reddedilmesinin, ilgilinin yaşam tarzı ve eşinin kıyafeti gibi, özel hayatına ilişkin bilgileri ifşa eden güvenlik soruşturmasının sonuçlarından kaynaklandığını gözlemlemektedir. Ayrıca kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesiyle sonuçlanan eski bir yakalanma durumundan bahsedilmiştir.

40. Mahkeme aynı zamanda, güvenlik soruşturmasının sonunda elde edilen bilgilerin dışında, yetkili idari makamların, başvuranın yurt dışı görevine atanmasının imkânsızlığını haklı gösterebilecek mesleki ve/veya idari gerekçeler sunmadıklarını saptamaktadır (yukarıda 8 ve 10. paragraflar). Bu koşul öte yandan, Danıştay Başsavcısı tarafından iki defa ileri sürülmüştür (yukarıda 19 ve 21. paragraflar). Mahkeme ayrıca, idari makamların, güvenlik soruşturmasının sonunda elde edilen bilgilerin neden

tek başına, başvuranın yurt dışı görevlerini yerine getirmesine engel teşkil edecek nitelikte olduğunu da açıklamadıklarını saptamaktadır.

41. Mahkeme, bütün bu unsurları göz önünde bulundurarak, başvuranın, atanmamasına neden olan gerekçelerin yalnızca özel hayatına ilişkin bilgilere dayandığı yönündeki iddiasına katılmaktadır. Oysa mesleki hayata ilişkin tedbirlere neden olan gerekçeler, ilgili kişinin özel hayatıyla ilgili olabilmekte ve tek başına, Sözleşme'nin 8. maddesinin devreye girmesini sağlayabilmektedir (yukarıda anılan *Denisov* kararı, § 103, *Smith ve Grady/Birleşik Krallık*, No. 33985/96 ve 33986/96, § 71, AİHM 1999-VI, *Obst/Almanya*, No. 425/03, § 43 ve devamı, 23 Eylül 2010 ve *Özpınar/Türkiye*, No. 20999/04, §§ 47-48, 19 Ekim 2010). Mahkeme sonuç olarak, Sözleşme'nin 8. maddesinin somut olayda uygulanabilir olduğu kanaatine varmaktadır.

B. Kabul Edilebilirlik Hakkında

42. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

C. Esas Hakkında

43. Somut olayda, Mahkeme, başvuranın maruz kaldığı, atanmanın reddedilmesi durumunun özel hayata saygı hakkının kullanılmasına yönelik bir müdahale olarak değerlendirildiği kanaatine varmaktadır. Bu türden bir müdahale, “kanunla öngörülmediği”, Sözleşme'nin 8. maddenin 2. fıkrası uyarınca meşru amaçlardan birini ya da birkaçını izlemediği ve dahası, bu amaçlara ulaşmak için “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sürece, Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal etmektedir.

44. Mahkeme, Hükümetin bu müdahalenin yasal dayanağını veya izlediği meşru amacı ya da demokratik bir toplumda gerekli olarak değerlendirilebilmesinin nedenlerini belirtmediğini gözlemlemektedir.

45. Bu bağlamda, Mahkeme, ulusal makamların, bir genelgenin ve bir yönergenin hükümlerine dayanarak, başvuranın yurt dışı görevinin gereğini yerine getirecek bir durumda olmadığı kanısına vardıklarını hatırlatmasının yararlı olacağını belirtmektedir (yukarıda 8, 10 ve 13. paragraflar). Milli Eğitim Bakanlığı, söz konusu kamu yararının nedenlerine veya Bakanlık tarafından görevlendirilen bir öğretmenin yurt dışında görev yapamayacağını haklı gösterebilecek, eğitim ve öğretim hizmetlerinin gerekliliklerine ve özelliklerine ilişkin herhangi bir açıklama sunmaksızın, bu kararı haklı göstermek için ilgili gerekliliklere ve kamu yararı ilkesine atıfta bulunmuştur (yukarıda 13. paragraf).

46. Mahkeme, Değerlendirme Komisyonunun kararını dikkate alarak (yukarıda 8. paragraf), aynı zamanda, bu Komisyonun başvuranın söz konusu görevleri yerine getirme konusundaki yetenek veya kabiliyetleri hakkında bir karar vermediğini, ancak yalnızca güvenlik soruşturmasının sonuçlarını dikkate aldığını vurgulamaktadır. Oysa bu sonuçlar çerçevesinde, başvuranın ve eşinin özel hayatına ilişkin unsurlara ve özellikle eşinin tesettürlü olması hususuna önemli bir yer verilmiştir (yukarıda 7. paragraf).

47. Bu bağlamda, Mahkeme daha önce, kamu hizmetinin tarafsızlığını koruma kaygısının, bir memurun başka yere atanması kararında, ilgilinin eşinin tesettürlü olması hususunun - ilgililerin özel hayatı kapsamına giren unsur - dikkate alınmasını haklı gösteremeyeceği kanısına vardığını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Sodan* kararı, § 57). Şüphesiz, Mahkeme, bazı koşullarda, kamu görevine ilişkin gerekliliklerin güvenlik soruşturmaları sırasında yapılan tespitlerin dikkate alınmasını gerektirebileceğini gözardı etmemektedir. Bununla birlikte, Mahkeme somut olayda, başvuranın eşinin tesettürlü olmasının ve başvuranın evinde

ne şekilde davrandığının (yukarıda 7. paragraf) - özel hayat kapsamına giren unsurlar - hangi ölçüde kamu yararının gereklerini veya eğitim ve öğretim hizmetlerinin gerekliliklerini ihlal edebileceğini anlayamamaktadır. Mahkeme ayrıca, başvuranın daha önce yakalanmasının ceza soruşturmalarına yol açmadığını ve başvuranın öğretmenlik görevine başvurmasını engelleme yönünde bir neden teşkil etmediğini de ifade etmektedir.

48. Mahkeme, davanın koşullarına ilişkin bu değerlendirmenin sonunda, başvuranın yurt dışına atanmaması kararının özel hayatın kapsamına giren unsurlarla gerekçelendirildiğini tespit etmektedir. Mahkeme, bu müdahalenin, kanun tarafından öngörüldüğü ve Sözleşme'nin 8. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen meşru amaçlardan birini izlediği varsayılsa bile, her halükârda, demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanısına varmaktadır.

49. Dolayısıyla, Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

50. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

51. Başvuran adil tazmine ilişkin olarak herhangi bir talepte bulunmamıştır. Dolayısıyla, Mahkeme, başvurana bu bağlamda herhangi bir meblağ ödenmesine gerek olmadığı kanaatine varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası (yargılamanın süresi nedeniyle) ve 8. maddesi bağlamındaki şikâyetlerle ilgili kısmının kabul edilebilir ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna,
2. İdari yargılamanın çok uzun sürmesi nedeniyle Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine,
3. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş, ardından Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca, 4 Haziran 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan